

MEMÒRIA HISTÒRICA I DIÀLEG INTERGENERACIONAL: EL PASSAT EN COMÚ

Aquest projecte s'ha impulsat des de l'Àrea de Serveis a les Persones de l'Ajuntament de Banyoles i, en concret, dels àmbits d'Educació, Cultura i Benestar Social i va dirigit als instituts de secundària de la comarca del Pla de l'Estany (Josep Brugulat, Pere Alsius, Pla de l'Estany i Casa Nostra). L'objectiu era apropar els més joves als efectes que tota Dictadura, com la que va significar el règim franquista, té a nivell social, i rescatar, sobretot, les conseqüències i l'abast de la repressió feixista en contrast amb els valors de la democràcia, la llibertat i el respecte a les idees.

És per això que aquest projecte no s'havia de quedar reclòs a les parets dels centres educatius, sinó que la intenció era que l'alumnat parlés, per mitjà d'una entrevista prèviament pautaada, amb testimonis del seu entorn familiar a fi de recollir experiències viscudes al voltant del temps de la dictadura. En definitiva, es tractava de traslladar el debat i la reflexió sobre la memòria històrica al si de les famílies, i fer possible el diàleg intergeneracional. Fruit d'aquestes entrevistes es van seleccionar uns quants testimonis per a l'elaboració d'un documental que es presentarà el pròxim mes de març a Banyoles. A banda del professorat i l'alumnat dels centres de secundària, també s'ha comptat amb la col·laboració d'alguns historiadors com Miquel Rustullet, Jordi Galofré o Pere Bosch, que no tan sols han aportat la perspectiva local d'aquest període amb xerrades als diferents instituts, sinó que també han supervisat el guió del documental.

Aquest curs 2016-2017, doncs, es podrà presentar el treball del curs anterior, però també s'han previst altres activitats relacionades amb aquest projecte. En concret, s'ha organitzat una exposició a càrrec del fotògraf Sergi Bernal, *Desenterrant el silenci*, que tracta un dels capítols més foscos de la repressió franquista: la dels mestres republicans que, com és el cas d'Antoni Benaiges, protagonista de l'exposició, va pagar amb la vida el seu compromís amb la renovació pedagògica.

PROGRAMA D'ACTIVITATS DEL PROJECTE MEMÒRIA HISTÒRICA I DIÀLEG INTERGENERACIONAL: EL PASSAT EN COMÚ

EXPOSICIÓ FOTOGRÀFICA

DESENTERRANT EL SILENCI. Antoni Benaiges, el mestre que va prometre el mar.

Aquesta exposició mostra, a partir de la fotografia, com l'exhumació d'una fossa en un poblet de Burgos desenterra una història personal amb intenses connexions amb Mont-roig del Camp, Catalunya.

DEBAT

LA REPÚBLICA DELS MESTRES I LA REPRESSIÓ FEIXISTA.
Salomó Marquès, René Pacheco, Sergi Bernal

Debat entorn la repressió franquista sobre els mestres de la República i l'existència de fosses comunes amb milers de víctimes del franquisme sense identificar.

Sala Corominas Centre d'Estudis Comarcals de Banyoles, 21 de febrer a les 19 h.

PROJECCIÓ DEL DOCUMENTAL

EL PASSAT EN COMÚ. Al Teatre Municipal de Banyoles

Presentació institucional: 4 de març (pendent de confirmar l'hora). Des del 21 fins al 30 de març, s'han previst diferents sessions matinals adreçades a l'alumnat dels instituts de la comarca.

PROJECCIÓ DEL DOCUMENTAL

EL RETRATISTA. Alberto Bougleux i Sergi Bernal

Reconstruir la vida de l'Antoni Benaiges ha estat com la construcció d'un gran trencaclosques que ha necessitat que els autors fem més de 13 000 km per poder un teixir una dignificació via successos i vivències explicades per aquells que els van conèixer.

Museu Darder, 10 de març a les 19 h.

VISITES COMENTADES

Visita comentada a l'exposició. Sergi Bernal

Museu Arqueològic de Banyoles, 26 de febrer i 12 de març a les 12 h.
Amb reserva prèvia: 972 57 23 61; comunicaciomuseus@ajbanyoles.org

CULTURA BANYOLES

MUSEUS DE BANYOLES

EXPOSICIÓ FOTOGRÀFICA

Desenterrant el silenci

ANTONI BENAIGES, EL MESTRE
QUE VA PROMETRE EL MAR.

UN PROJECTE DE SERGI BERNAL

MUSEU ARQUEOLÒGIC DE BANYOLES

DEL 21 DE GENER AL 26 DE MARÇ DE 2017

Aquesta exposició forma part del projecte

Memòria històrica i diàleg
intergeneracional: el passat en comú

Ajuntament de Banyoles

Centres de secundària del Pla de l'Estany

Exhumant fosses. Desenterrant silencis.

Com ja advertia l'Antígona de Sòfocles, negar l'enterrament al vençut és una forma d'injustícia, repetida una i altra vegada en totes les guerres i dictadures del món. És una forma de violència que ultrapassa la vida de la víctima amb l'objectiu de condemnar-la, també, a l'oblit: impedit que reposi al cementiri, entre els seus veïns, on l'haurien visitat familiars i amics, el cos és expulsat de la darrera comunitat on pot pertànyer. Al nom li és negada la làpida que el conservi, la pedra que retengui la veu quan aquesta ha desaparegut.

(Marta Tafalla, professora del Departament de Filosofia de la UAB).

“Desenterrant el silenci” és un projecte fotogràfic i d'investigació que narra l'obertura d'una fossa comuna de l'any 1936.

Amagada durant 74 anys, se sabia que en un indret de la serra de La Pedraja (Villafranca Montes de Oca, Burgos)

hi havia enterrades centenars de persones desaparegudes.

La primera fossa comuna que es va exhumar a l'Estat va ser l'any 2000, a Lleó. Fins avui, a tot l'Estat espanyol, s'han recuperat o identificat les restes de més de 5.400 persones assassinades durant la Guerra Civil i la postguerra.

En el cas català, des de l'any 2009, i gràcies a la Llei 10/2009, és responsabilitat de la Generalitat de Catalunya la localització, la senyalització, la dignificació i, si s'escau, l'exhumació de les persones enterrades en fosses comunes.

Un mestre de Mont-roig del Camp en una fossa de Burgos

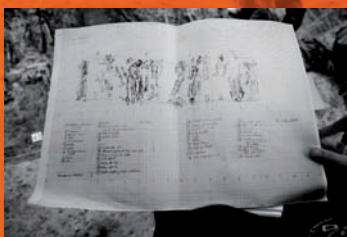
También ellos, los niños, saben del mar sin haberlo visto nunca.

(Antoni Benaiges).

La història del mestre Benaiges és una història recuperada a peu de fossa. El juliol de 1936, un cop havia acabat el curs escolar, Antoni Benaiges volia portar un grup dels seus alumnes del poblet de Bañuelos de Bureba a veure el mar.

Els nens i les nenes no havien vist mai el mar, però se l'imaginaven. Prova d'això són les impressions, frases i petites redaccions que recull el llibret “El mar”, editat pel mateix Benaiges i els seus alumnes amb la impremta de l'escola.

Amb aquesta impremta, eina indispensable per desenvolupar el mètode Freinet, del qual

Benaiges era seguidor, es van publicar més de deu quaderns, que es finançaven amb les subscripcions particulars de familiars i amics. Gràcies a la cura de la família de

Mont-roig es conserven fins a l'actualitat gairebé tots els exemplars d'aquests quaderns.

Benaiges no va arribar a complir la seva promesa. El 25 de juliol de 1936 fou assassinat per seguidors del bàndol feixista i enterrat en una fossa comuna amb un centenar més de persones.

La notícia arribava per carta i es va difondre a la premsa local: “L'han assassinat perquè era mestre [...]. Tot i que t'assassinaren, Benaiges, no has mort. Perquè no pots morir. Ni volem nosaltres que et moris. Salut!”

(Patricio Redondo, Butlletí del Comitè de Defensa Local de Vilanova i la Geltrú, 1936).

La impremta a l'escola. La tècnica Freinet.

Antoni Benaiges, seguint l'ideari pedagògic expressat durant la segona República, es va convertir en un impulsor del mètode del pedagog francès Célestin Freinet i en un referent sobre la seva aplicació a l'aula.

Explica Benaiges: *En concebre Freinet que la impremta podia ser la base d'una nova tècnica escolar, oferí al món la llavor que ha de motivar-motiva ja- profundes transformacions en la teoria i la pràctica educatives. La impremta possibilita allò que més desitja el nen: expressar. Expressar el que sent, el que veu, allò que li passa, allò que somia. El nen que escriu amb impremta imprimeix el seu jo: el seu caràcter, el seu temperament, les seves tendències, els seus gustos, les seves apreciacions, els seus dubtes.*

La impremta facilita l'aparició del llibre de vida, de la revista escolar, de l'aprenentatge natural de la lectura, el treball cooperatiu, la correspondència

escolar i l'intercanvi d'informació sobre l'entorn i la vida dels nens i nenes. La nova forma d'organització del treball fa necessària l'assemblea, el lloc on es decideixen les noves activitats i on es valora la feina feta entre tots.

(Sebastián Gertrúdx).